SMARTLABY V KNIŽNICIACH POSTUPNE NABERAJÚ SVOJ SMER

Bc. Patrícia Šicková; patricia.sickova@cvtisr.sk; (Centrum vedecko-technických informácií SR)
Mgr. Ľudmila Mikulášová, PhD.; ludmila.mikulasova@cvtisr.sk; (Centrum vedecko-technických informácií SR)

Rok 2025 sa niesol v znamení školení, intenzívneho spoznávania technológií a prvých praktických krokov smerom k tomu, aby sa SmartLab stal plnohodnotnou súčasťou knižničných služieb.

Po úvodných školeniach, vďaka ktorým knihovníci a knihovníčky získali potrebné vedomosti a zručnosti pri práci s novými nástrojmi, začali knižnice postupne začleňovať aktivity SmartLabu do svojich služieb. Tento proces priniesol množstvo nových aktivít, skúseností aj inšpirácií, pričom si SmartLaby v knižniciach nachádzajú svoje stabilné miesto.

https://doi.org/10.52036/1335793X.2025.2.83-84

SMARTLABY AKO PRIRODZENÁ SÚČASŤ KNIŽNICE

Leto 2025 ukázalo, že technológie prestávajú byť v knižniciach len doplnkom. Stávajú sa jednou z hlavných súčastí ich moderného smerovania. Tematické programy, nové vybavenie a rastúci záujem verejnosti naznačujú, že knižnice prechádzajú dynamickou premenou a menia sa na komunitné centrá, kde sa spája kultúra, technológie a tvorivosť.

LETNÉ PODUJATIA SO SMARTLABOM

Cez letné prázdniny mnohé z knižníc rozbehli pilotné workshopy a podujatia svojich SmartLabov, iné ich zaradili do svojich každoročných letných aktivít. Mnohé z nich sa stretli s pozitívnou odozvou verejnosti, pričom deti aj rodičia ocenili možnosť spoznať svet technológií hravou a dostupnou formou.

Pekným príkladom boli napríklad Vedecké stredy, ktoré rozbehli v Tekovskej knižnici v Leviciach. Každú stredu bol pre deti od 10 rokov pripravený program, zameraný na rôzne technológie. Letné tvorivé dni v Tribečskej knižnici v Topoľčanoch ukázali, ako sa dá voľný čas so svojimi blízkymi a rovesníkmi príjemne stráviť pri učení sa technike vypaľovania do dreva či vytváraní originálnych potlačí na hrnčeky a tričká. A v Hontiansko-novohradskej knižnici A. H. Škultétyho vo Veľkom Krtíši deti počas prázdninového bádania odhaľovali i tajomstvá technológií SmartLabu.

Tekovská knižinica v Leviciach

Knihovníci si i v iných knižniciach pripravili pre verejnosť zaujímavý program. O svojich aktivitách, dojmoch a zážitkoch z táborov a iných podujatí, sa s nami podelili i v nasledovnom článku: https://smartlab.cvtisr.sk/index.php/2025/10/02/letne-podujatia-smartlabov-v-knizniciach-z-pohladu-knihovnikov-a-knihovnicok/.

SMARTLABY SÚ VIDITEĽNÉ AJ NAVONOK

V septembri bola pre SmartLaby vyhlásená neverejná grantová výzva Nadačného fondu Telekom v spolupráci s Nadáciou Pontis. Knižnice sa tak mohli uchádzať o významnú podporu na ďalšie rozširovanie svojich technologických aktivít, ktorá môže výrazne urýchliť rozvoj inteligentných laboratórií v regiónoch.

SmartLaby sa počas roka prezentovali aj na rôznych podujatiach a vzdelávacích konferenciách ako Európska Noc vedy, Týždeň vedy a techniky na Slovensku, Odborné fórum ÚISK Praha, Noc podnikavosti v Košiciach a ďalšie.

Okrem toho si postupne získavajú aj priestor v médiách. Objavili sa v regionálnych televíziách, v rozhlasovej relácií i v podcaste, kde knihovníci predstavovali ich poslanie, možnosti a prvé úspechy. Vďaka tomu sa technológie v knižniciach stávajú viditeľné pre čoraz širšiu verejnosť.

ROZŠÍRENIE VYBAVENIA A NOVÉ MOŽNOSTI

Vianoce v knižniciach neboli tento rok iba o tematických podujatiach, ale aj o darčekoch pre ne samotné. Knižnice sa totiž ku koncu roka rozrástli o ďalšie vybavenie – okuliare na virtuálnu realitu Meta Quest 3S. Okuliare kombinujú virtuálnu a zmiešanú realitu, a otvárajú tak knižniciam nové možnosti vo vzdelávaní a sprístupňovaní kultúrneho dedičstva. Používatelia tak budú môcť zažiť rôzne simulácie, virtuálne prehliadky, či si prehliadať vzácne artefakty z každého uhla.

XR technológie (rozšírená realita) prepájajú virtuálnu realitu (VR), rozšírenú realitu (AR) a zmiešanú realitu (MR**)** a podporujú rozvoj digitálnych kompetencií. Zároveň otvárajú priestor aj pre aktivity zamerané na osobný rozvoj.

ČO ČAKÁ SMARTLABY ĎALEJ

CVTI SR naďalej poskytuje knižniciam systematickú podporu. Od zabezpečovania školení cez metodiky až po pravidelný SmartLab newsletter, ktorý prináša inšpirácie, informácie o aktivitách iných knižníc aj priestor na vzájomnú spoluprácu.

Pre knižnice sú v budúcom roku pripravené i ďalšie školenia. V poradí tretie školenie bude zamerané na umelú inteligenciu a programovanie robota mBot2. Rovnako tak knihovníci absolvujú i školenia na prácu s VR, po ktorom budú môcť svojich používateľov dostatočne a bezpečne edukovať i vo virtuálnom prostredí.

Začiatkom roka 2026 vzniknú aj nové univerzitné SmartLaby, ktoré budú zamerané na vzdelávanie.